

Innehåll

Om strategirapporten – syfte och upplägg	2
1 Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning.....	4
2 Översikt av strategisammanhanget	5
2.1 Förändringar i strategisammanhanget	5
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	7
2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer	7
3 Resultatredovisning.....	9
Sidas bidrag till förändring på strateginivå.....	9
3.1 Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat med inriktning på stärkt offentlig förvaltning och rättsväsende	10
Mål 1: En offentlig förvaltning med administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmande med tonvikt på grundläggande rättigheter.....	10
Mål 2: Ett mer effektivt rättsväsende som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång i enlighet med europeisk standard.....	11
Mål 3: Minskat könsrelaterat våld	13
3.2 Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat med fokus på ökad åtnjutning av mänskliga rättigheter och stärkta möjligheter att utöva ett demokratiskt inflytande	15
Mål 4: Ett mer pluralistiskt civilsamhälle med stärkt folklig förankring som främjar demokratisk ansvarsutkrävning.....	15
Mål 5: Att Turkiet i högre utsträckning uppfyller internationella och nationella åtaganden om mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EUs strategi för jämställdhet och icke-diskriminering.....	17
Mål 6: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina egna liv.....	19
4 Implikationer för innevarande strategiperiod.....	20

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Syftet med strategirapporten är rapportera Sidas strategigenomförande till UD. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Denna inkluderar redovisning från strategigenomförandet på en övergripande nivå per strategi. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål¹ samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet. Det finns tre typer av strategirapporter: Strategirapport år 1, årlig strategirapport och fördjupad strategirapport.

1. **Strategirapport år 1** skrivs för strategiperiodens första år efter genomförd operationalisering. Rapporten sammanfattar slutsatser och redovisar resultat från genomförandet av föregående strategi (i de fall det finns en tidigare strategi). Denna strategirapport redogör även för den förändringsteori som ligger till grund för Sidas stöd inom strategin, centrala överväganden samt hur verksamheten ska genomföras och följas upp under strategiperioden.
2. **Den årliga strategirapporten** skrivs för de år då varken en fördjupad översyn eller operationalisering genomförts.
3. **Den fördjupade strategirapporten** skrivs näst sista året av strategin efter att en fördjupad översyn genomförts. Rapporten redogör för slutsatserna från den fördjupade översyn av strategigenomförandet som sker en gång per strategi. Den fördjupade strategirapporten ska sammanfatta genomförandet av hela strategin hittills² (bl.a. analys av resultat per strategimål) samt ge tydliga rekommendationer inför kommande strategiperiod. Den fördjupade strategirapporten utgör Sidas huvudtillfälle att lämna rekommendationer till regeringens anvisningar inför ny strategi.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande (t.ex. rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten).

Kapitel 1 sammanfattar Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den kontext (tematisk/geografisk) i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som behöver lyftas till UD.

¹ I de tidigare resultatstrategierna används begreppet *resultat*. Denna mall använder genomgående begreppet *strategimål* i linje med nya riktlinjer för strategier. I resultatstrategierna är resultaten klustrade kring *resultatområden*. Mallen använder dock genomgående begreppet *stöd område*.

² Dvs. från strategins början fram till 15/3.

”Trafikljusen” är Sidas viktigaste signalsystem för att följa hur det går i strategigenomförandet. En bedömning görs för varje strategimål och ger en snabb överblick av nuläget. Bedömningen och motiveringen till denna utgör narrativet i resultatredovisningen (kapitel 3) i strategirapporten. I strategirapporten bedöms två aspekter:

1. **Utveckling mot strategimålet:** Strategimålen anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för *utveckling mot strategimålet* används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender inom de målområden i kontexter där Sida är aktiv. Sidas insatser kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men det handlar ofta om större komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Trafikljusbedömningen och färgsättningen motiveras och beläggs utifrån tillgänglig statistik, källor eller rapporter.

Bedömning av utvecklingstrender i kontexten i förhållande till **strategimålen**:

- Grön:** Utvecklingen går framåt
- Gul:** Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt
- Röd:** Utvecklingen går bakåt

2. **Portföljens relevans:** Sidas strävan är att sätta samman och upprätthålla en relevant och väl avvägd portfölj i förhållande till utvecklingsutmaningar i respektive strategikontext, strategins mål och Sidas ambitioner avseende förväntade förändringar och resultat. *Portföljens relevans*, dvs. om Sida har satt samman en väl avvägd portfölj av insatser och aktiviteter som bedöms bidra till förändring i linje med strategimålet.

Sida måste löpande justera sin förändringsteori och portfölj utifrån olika aspekter:

- (i) föränderlig kontext och sammanhang, (ii) efter den styrning som myndigheten får och (iii) beroende på om aktiviteter inte gett eller förväntas ge resultat. Trafikljusbedömningen och färgsättningen av detta trafikljus beaktar och utgår från dessa aspekter.

Bedömning av **portföljens relevans**:

- Grön:** Portföljen är relevant
- Gul:** Portföljen är delvis relevant
- Röd:** Portföljen är inte relevant

1 Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

	Mål ³	Portfölj ⁴
Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat med inriktning på stärkt offentlig förvaltning och rättsväsende		
1. En offentlig förvaltning med administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmande med tonvikt på grundläggande rättigheter		
2. Ett mer effektivt rättsväsende som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång i enlighet med europeisk standard		
3. Minskat könsrelaterat våld		
Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat med fokus på ökad åtnjutning av mänskliga rättigheter och stärkta möjligheter att utöva ett demokratiskt inflytande		
4. Ett mer pluralistiskt civilsamhälle med stärkt folklig förankring som främjar demokratiskt ansvarsutkrävande		
5. Att Turkiet i högre utsträckning uppfyller internationella och nationella åtaganden om mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet och icke-diskriminering)		
6. Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina egna liv. Ett mer effektivt rättsväsende, som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång, i enlighet med europeisk standard		

³ Bedömning av utvecklingen i kontexten i förhållande till **strategimålen**: Grön: Utvecklingen går framåt; Gul: Utvecklingen går delvis framåt eller delvis bakåt; Röd: Utvecklingen går bakåt.

⁴ Bedömning av **portföljens relevans**: Grön: Portföljen är relevant; Gul: Portföljen är delvis relevant; Röd: Portföljen är inte relevant.

2 Översikt av strategisammanhanget

Totalt strategibelopp: 8,925 MSEK	Utbetalat belopp hittills: 7,526 MSEK	Antal insatser 2019: 42
---	---	-----------------------------------

2.1 Förändringar i strategisammanhanget

Situationen vad gäller demokrati, rättsstatens principer, jämställdhet liksom mänskliga fri- och rättigheter fortsätter att vara mycket bekymmersam.⁵ Nedan lyfts ett par centrala händelser och trender från året som gått som påverkar förutsättningarna för strategigenomförandet och som sedan fördjupas under respektive stödområde och mål i kapitel 3.

Fristående civilsamhällesorganisationer fortsätter att vittna om svårigheter att få tillgång till regeringsföreträdare, parlamentariker liksom myndigheter vilket undergräver meningsfull konsultation och effektivt påverkansarbete. Det finns dock exempel på konsultation med ett par fristående civilsamhällesorganisationer, t ex i samband med framtagandet 2019 av en handlingsplan för mänskliga rättigheter.⁶ Även FN-organen rapporterade under året nya svårigheter att engagera regeringsföreträdare liksom högre tjänstemän i flera av de insatser Sverige stödjer, särskilt tydligt när det gäller jämställdhet.

Flera utvecklingsaktörer utforskar istället möjligheter på olika sätt ytterligare engagera kommuner inom sina respektive mandat och verksamhetsområden.⁷ Både FN och EU stödjer initiativ för att stimulera samarbete mellan kommuner och civilsamhällesorganisationer, oklart ännu med vilken framgång.

Lokalvalen som hölls i mars och juni 2019 ledde till maktskiften i flera viktiga kommuner och visade på att demokratiskt ansvarsutkrävande kan ske via valurnan även om valkampanjen som föregick enligt internationella bedömningar inte skedde på lika villkor.⁸ Det finns också tecken på att regeringen försöker kringskära kommuners, inte minst Istanbuls, politiska och finansiella handlingsutrymme.⁹ 32 nyvalda borgmästare har av regeringen helt fråntagits sina mandat, främst i östra och sydöstra delen av landet med hänvisning till anklagelser om terrorismkopplingar och istället

⁵ Sammanfattning av den utveckling som beskrivs mer ingående i efterföljande avsnitt av denna rapport med hänvisningar till olika internationella index för demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer och jämställdhet

⁶ Human Rights Association, pressmeddelande 6/3 -2019; <https://ihd.org.tr/en/report-on-the-new-human-rights-action-plan/> och; T24 artikel publicerad 22/12- 2019 <https://t24.com.tr/haber/insan-haklari-orgutlerinden-adalet-bakanligi-nin-insan-haklari-calistayina-veto.853194>

⁷ Information inhämtad i möten med partners och andra utvecklingsaktörer i Turkiet

⁸ <https://www.coe.int/en/web/congress/-/congress-observer-delegation-calls-on-turkey-to-seize-the-opportunity-to-continue-normalisation-and-enhance-local-democracy>

⁹ See t ex artikel på Gazeteduvar publicerad 19/2-2020

<https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2020/02/19/ukomenin-yapisi-degistirildi-cogunluk-artik-belediyede-degil/> ; samt den 30/7-2019 <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2019/07/30/bakanlik-ankara-bbden-226-milyon-tl-metro-parasi-alacak/> och; BBC turk artikel publicerad 21/19-2019 <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-50119748> och; Euronews artikel 24/11-2019 <https://tr.euronews.com/2019/11/24/imamoglu-kamu-bankalar-mesafeli-durdu-metro-cal-smalar-icin-d-sar-dan-kredi-bulduk>

har regeringen tillsatt ”förvaltare”.¹⁰ Denna utveckling riskerar att undergräva trovärdigheten i kommande val, vilket uppmärksammas av både EU och Europarådet.

Den militära operationen i nordöstra Syrien, den s.k. ”Operation Peace Spring” hösten 2019 bidrog till att förstärka den redan starka nationalismen och polariseringen i landet. I samband med operationen sågs också nya exempel på inskränkningar i yttrande- och demonstrationsfrihet. Under de första dagarna av militäroperationen blev 186 personer, inklusive journalister och människorättsförsvarare, tagna i förvar, många med hänvisning till anklagelser om kritiska kommentarer på sociala medier.¹¹ På flera platser utfärdades också förbud mot allmänna sammankomster och demonstrationer.

Ekonomi är fortsatt svag vilket leder till ökad konkurrens om arbetstillfällen och billiga bostäder.¹² Detta leder i sin tur till ökade sociala spänningar, t ex i områden med många flyktingar.¹³

För samarbetspartners inom reformsamarbetet har det ekonomiska läget skapat osäkerheter vid planering och tillämpning av projektbudgetar. Kostnader för möten såsom hotell, men även resor, tjänster och material ökade under året.

EU fortsätter att minska omfattningen av sitt förmedlemskapsstöd med hänvisning till den negativa utvecklingen vad gäller EU-närmandet. En minskande andel av stödet hanteras av turkiska myndigheter och en ökande andel går till civilsamhällesorganisationer, ett stöd som handläggs alltmer av EU-delegationen själv eller genom vidareförmedlande organisationer.¹⁴

Samtidigt fortsätter det finansiella stödet från EU inom ramen för den stora flyktingfaciliteten (*Facility for refugees in Turkey – FRiT*) och diskussionerna om de framtida formerna för detta har inletts. När denna rapport skrivs har den humanitära krisen i Syrien återigen förvärrats och Turkiet försöker förhindra att nya flyktingar kommer in i landet.

¹⁰ Bianet artikel publicerad 18/12-2019; “Trustees Appointed to 4 More Municipalities of HDP, CHP” <http://bianet.org/english/human-rights/217289-trustees-appointed-to-4-more-municipalities-of-hdp-chp>

¹¹ Amnesty nyhet publicerad 31/10-2019 <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/10/turkey-hundreds-arrested-in-crackdown-on-critics-of-military-offensive-in-syria/> och; Amnesty rapport publicerad 1/11-2019 “”We can’t complain”, Turkey’s continuing crackdown on dissent over its military operation “Peace Spring” in northeast Syria”, sida 10-11

¹² Världsbanken rapport, publicerad oktober 2019 “Turkey economic monitor, October 2019; Chartering a new course” <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/32634/Turkey-Economic-Monitor-Charting-a-New-Course.pdf?sequence=1&isAllowed=y> sidorna 9, 29, 33-34

¹³ The National artikel publicerad 18/7-2019 <https://www.thenational.ae/opinion/comment/a-rising-tide-of-anti-syrian-xenophobia-is-sweeping-through-turkey-s-cities-1.887307>

¹⁴ Information inhämtad i möten med EU Delegationen och civilsamhället

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 1. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör: Information saknas	Information saknas om strategins andel av det totala biståndet
Givargemensam samarbetsstrategi finns ej.	Det finns ingen gemensamma EU-strategi men däremot EUs Facilitet för Flyktingar i Turkiet (FRIT) som finansieras av EU och medlemsländer.
EU är den i särklass största givaren.	Sverige är den enda EU-medlemmen med en strategi för bilateralt reformsamarbete.
Sida har inte något EU-delegerat samarbete.	

Vid sidan av EU Kommissionen är Sverige den enda givaren med ett bilateralt utvecklingssamarbete kopplat till EU-närmandet som möjliggör flerårig finansiering. Flera andra europeiska länder har via sina ambassader möjlighet att ge mindre och mer kortsiktigt stöd, främst inom demokrati och mänskliga rättigheter, utifrån egna politiska prioriteringar. En del länder (t ex Tyskland och Storbritannien) har också bilateralt samarbete på migrationsområdet. Även med vår begränsade budget har Sverige därför en viktig roll i att komplettera det stora IPA-instrumentet, inte minst genom våra möjligheter vara mer strategiska, snabbfotade och flexibla i våra stödformer. EU-delegationen liksom representanter för de större EU-finansierade plattformarna för civilsamhällesstöd visar stort intresse för det svenska arbetssättet vad gäller t ex resultatbaserad insatshantering, kärnstöd och strävan efter strategiska partnerskap med utrymme för dialog och konsultationer.

EU-delegationen bjuder in till biståndsrådsmöten kring IPA liksom kring *FRIT*. Sida har även etablerade kontakter relevanta ambassader liksom vissa internationella stiftelser för att dela information om prioriteringar och partners och skapa förutsättningar för eventuella synergier.

Ett par givare bortom den europeiska kretsen finns naturligtvis, t ex USA och Japan.

2.3 Synergier med andra svenska strategier och aktörer

Sverige har diplomatisk närvaro både i Ankara, med Ambassaden, såväl som i Istanbul med Generalkonsulatet (GK) som i sin tur inhyser det Svenska Forskningsinstitutet i Istanbul (SRII). Generalkonsulatet delegeras medel från UD för att genomföra aktiviteter i enlighet med den svenska reformstrategin (till motsvarande belopp av cirka 10% av Sidas medel i Turkiet). GK och ambassaden samordnar och håller varandra informerade om våra respektive partners och aktiviteter. Vi för en kontinuerlig dialog om vilka GK-stödde organisationer som har kapaciteten att bli Sida-partners. I februari 2020 organiserade Sida ett partnermöte i SRII: s lokaler där även GK och några av deras partners deltog för att dela och utveckla metoder för mångdimensionell fattigdom, resultatrapporteringen och identifiera områden för eventuellt fortsatt svenskt stöd. Även Svenska Institutet delegeras medel inom ramen för reformstrategin, främst för stipendier eller andra former av akademiskt utbyte.

Sida strävar efter att nyttja möjliga synergier mellan de olika strategier som finansierar insatser i Turkiet (se tabell 5 i bilagan). Dessa utgörs främst av insatser inom den regionala Syrienkrisstrategin men även ett fåtal regionala insatser inom reformstrategin liksom strategin för kapacitetsutveckling och Agenda 2030 samt strategin för svenska civilsamhällesorganisationer. Den senare nyttjad dock mycket sparsamt i Turkiet eftersom de s.k. strategiska partnerorganisationerna inte prioriterar samarbete i landet.

Det finns ett exempel på samfinansiering mellan reformstrategin och Syrienkrisstrategin i ett FN-program mot barn-, tidigt och påtvingade äktenskap.¹⁵ Målgrupperna utgörs av både syriska flyktingar under tillfälligt skydd liksom turkiska värdsamhällen. Ett annat exempel är en regional insats inom Syrienkrisstrategin med implementering i Turkiet där stöd ges till UNFPA som driver s.k. ”säkra platser” för (syriska) kvinnor och flickor på fem olika ställen i Turkiet.¹⁶ I november 2019 genomförde ambassaderna i Ankara och Beirut en gemensam fältresa till södra Turkiet för att följa upp dessa båda program.¹⁷ En annan insats finansierad av Syrienstrategin rör hantering av migration i några av de mest berörda kommunerna och implementeras av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)¹⁸. Uppföljningsansvaret ligger på ambassaden i Beirut men ambassaden i Ankara har i SKR en viktig samtalspartner om migrationsutvecklingen och de turkiska kommunernas hantering av flyktingfrågan.

I Sidas uppdrag till ambassaden i Ankara ingår även att följa upp och samordna Sveriges humanitära bistånd till Syrien vad gäller det stöd som levereras via Turkiet i enlighet med den sk. *cross-border resolutionen*. Inom ramen för detta uppdrag ingår att företräda Sverige som tillsammans med Schweiz just nu har en plats i den rådgivande styrelsen av *Syrian Cross Border Humanitarian Fund* (SCHF) som förvaltas av OCHA.

Bistandssektionen på ambassaden har som en tillfällig lösning (genom en s.k. BAE-tjänst som snart upphör), men som pågått under flera år, följt upp det svenska bidraget till *FRiT* utifrån ett biståndsperspektiv. Det har inneburit samarbete och koordinering med en rad aktörer som ECHO, EU-delegationen, andra aktiva medlemsländer, som Tyskland och Frankrike, liksom Storbritannien, ett flertal FN-organ, turkiska röda halvmånen, nationella och internationella NGOs. Vi har drivit svenska prioriteringar vad gäller tex jämställdhet och övergång till hållbara lösningar inom nationella system för flyktingarna i Turkiet i nära samråd med UD EU. Hanteringen har gett ett mervärde för det bilaterala programmet liksom för uppföljningen av det svenska humanitära till Syrienkrisen som delvis sker från Turkiet (huvudansvar på ambassaden i Beirut) men något uppdrag till Sida härvidlag har aldrig getts.

Genom anslaget för strategiska bidrag stödjer Sverige genom UD EU bl. a en tri lateral dialog mellan Turkiet, EU och USA, genomförd av The German Marshall Fond (GMF). GMF¹⁹ är också en ny partner inom det bilaterala reformstödet.

¹⁵ *UN Joint Programme for the Prevention of Child, Early and Forced Marriage in Turkey*, insatsnummer: 11712

¹⁶ *UNFPA's gender-based violence response to the Syria crisis*, insatsnummer: 13160

¹⁷ Se reserapport skickad 1/10-2019 som D-post ANKA/2019-10-01/1659

¹⁸ *SALAR 2018 Local governance and basic services in Syria's neighbouring countries*, insatsnummer: 11573, Klaradianummer: UM2018/35968/BEI

¹⁹ *German Marshall Fund Mitigating Polarization in Turkey*, insatsnummer: 13622

3 Resultatredovisning

Sidas bidrag till förändring på strateginivå

Strategimålen kommer inte att uppnås under genomförandeperioden. Detta beror i hög grad på en utveckling där samarbets- och påverkansmöjligheterna visavi statliga institutioner har minskat och utrymmet för det civila samhället kraftigt inskränkts sedan starten på strategin. Sida har tidigare rapporterat att turkiska civilsamhällsorganisationer (inklusive våra partners) befunnit sig i ett "överlevnadsläge". De flesta av dem har nu gått vidare och bilden har till viss del klarnat gällande det nya politiska och institutionella landskapet efter införandet av presidentstyre och övergången från det undantagstillstånd som rådde efter kuppforsöket 2016 till nuläget där flera av undantagstillståndets lagar har fortsatt att gälla på andra sätt. Våra partners har nu omorienterat sig och bildat sig en uppfattning om vilka strategier som är gångbara och vilka möjligheter till fortsatt påverkan som finns. De har m. a. o. anpassat sig och utvecklat (ibland nya) sätt för att kunna verka i den förändrade turkiska kontexten. Det svenska stödet förblir mycket relevant och avgörande för att upprätthålla och bygga kapacitet bland turkiska aktörer så att de kan fortsätta arbeta mot strategimålen när förutsättningarna blir mer gynnsamma.

Budgetfördelningen återspeglar halvtidsöversynens rekommendation om att prioritera stöd till civilsamhället och begränsa samarbetet med statliga aktörer. Följaktligen gick merparten av de utbetalda medlen 2019, 80%, gick till att uppnå "*... ökad åtnjutning av mänskliga rättigheter och stärkta möjligheter att utöva ett demokratiskt inflytande*", (dvs. stödområde 2) som i huvudsak genomförs av civilsamhällsorganisationer och till viss del även av multilaterala organisationer. Tabell 3 i bilagan visar trenden, sedan strategins början, med minskat stöd till statlig förvaltning om än med en ökning just under det senaste året jämfört med året innan. Detta beror främst på en ökning under 2019 i utbetalningar till civilsamhällsorganisationer för att bekämpa könsrelaterat våld som faller under stödområde 1.²⁰

Hälften av Turkiets anslag 2019 gick till civilsamhället och den partner som mottog högst stöd förra året var inte, som ofta är fallet, en multilateral organisation utan en turkisk civilsamhällsorganisation. Även om man tittar på antalet insatser som genomförs av vilken typ av avtalspart återkommer samma bild. Tabell 1 i bilagan visar t ex hur majoriteten av pågående insatser faller inom strategimålen om att stärka mänskliga rättigheter och jämställdhet. Tillsammans representerar dessa insatser mer än 70% av de utbetalda medlen 2019.²¹

Tabell 4 visar hur de flesta insatser inom båda stödområdena bedöms kunna uppfylla sina mål och hur endast en av 22 insatser sannolikt inte kommer att göra det. Detta är en förbättring från föregående år då vi bedömde det osannolikt att fyra utav 15 insatser, skulle nå sina uppsatta mål.²²

²⁰ P6 Annex till denna strategirapport 2020 av reformsamarbetet med Turkey 2014-2020; figur 1 och 3

²¹ Data från Sida's Bisi Dashboards

²² P6 Annex till denna strategirapport 2020 av reformsamarbetet med Turkey 2014-2020; figur 4

3.1 Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat med inriktning på stärkt offentlig förvaltning och rättsväsende

Mål 1: En offentlig förvaltning med administrativ kapacitet att genomföra reformer för EU-närmande med tonvikt på grundläggande rättigheter

Strategimål

De turkiska myndigheternas kapacitet och vilja att genomföra reformer i linje med ett EU-närmande, och särskilt vad gäller grundläggande rättigheter, förblir begränsad. Enligt EU:s Turkietrapport 2019 är Turkiet endast måttligt förberedd vad gäller reform av den offentliga förvaltningen. Hög personalomsättningar kombinerat med nya och/eller otydliga mandat inom förvaltningen efter införandet av presidentstyret har bidragit till att utvecklingen har gått bakåt. Detta har haft en negativ inverkan på dels framtagande och genomföranden av policys, dels på ansvarsutkrävande.²³ Förändringar inom det offentliga tjänstemannasystemet har därtill ytterligare ökat politiseringen av förvaltningen.²⁴ *World Justice Projects* rättsstatsindex visar att Turkiet har sjunkit till 109:e plats (från 80:e år 2015) bland 126 länder. Beträffande ”fungerande begränsningar av regeringsmakt” rankas nu Turkiet 123 (jämfört med 95 år 2015), på statens öppenhet 94:e (jämfört med 82:a år 2015) och på ”effektiv och oberoende regelverkstillämpning” rankas Turkiet som 106:e (jämfört med 46:e 2015).²⁵

Det nya presidentsystemet har ytterligare stärkt och centraliserat den verkställande makten och samtidigt avsevärt begränsat parlamentets lagstiftnings- och tillsynsfunktioner. Detta illustreras t ex genom att det under perioden juni 2018–2019 utfärdades fler presidentdekret (38) än det antogs lagar i parlamentet (34).²⁶

Handlingsutrymme och kapacitet hos kommunala myndigheter har också i flera fall begränsats som en effekt av den politiska utvecklingen (se kapitel 2 ovan om tillsättning av s.k. förvaltare istället för folkvalda borgmästare).²⁷

Ombudsmannainstitutionen fortsätter att ha mycket att göra och har arbetat aktivt för att öka medvetenheten om dess roll. Institutionen saknar emellertid fortfarande befogenheter att inleda utredningar eller ingripa med några rättsliga åtgärder i ärenden, vilket begränsar dess effektivitet.²⁸

²³ Europeiska Kommissionen arbetsdokument, *Framstegsrapport Turkiet 2019* publicerad 29/5-2019 <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-turkey-report.pdf>, sida 6

²⁴ OECD, SIGMA program rapport publicerad maj 2019 *Programme Monitoring Report: The Principles of Public Administration, Turkey*, sida 3

²⁵ *World Justice Project's* 2018-19 Rättsstatsindex, <http://data.worldjusticeproject.org/#/groups/TUR> och Rättsstatsindex och rapport 2015; https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/roli_2015_0.pdf sida 20, 24, 26 och 29

²⁶ *EuroNews* artikel publicerad 1/10-2019; <https://tr.euronews.com/2019/10/01/yeni-yasama-yili-basladi-baskanlik-sistemi-meclise-nasil-yansiyor>

²⁷ *Bianet* artikel publicerad 18/12-2019; <http://bianet.org/english/human-rights/217289-trustees-appointed-to-4-more-municipalities-of-hdp-chp>

²⁸ Europeiska Kommissionen arbetsdokument, *Framstegsrapport Turkiet 2019*, sid 15

Portfölj

Portföljen är bara delvis relevant då den enda insats vi har under detta målområde inte förväntas uppnå tillfredsställande resultat. Däremot är portföljen relevant såtillvida att den är begränsad i omfattning vilket är i linje med rekommendationerna i halvtidsöversynen om att minska stödet till statliga myndigheter och institutioner och utrymme att göra framsteg på området torde fortfarande vara begränsade.

Svenska Migrationsverket och det turkiska generaldirektoratet för migrationshantering (*DGMM*)²⁹ samarbetar för att bygga kapacitet och dela kompetens och erfarenheter. Men på grund av förändringar bland *DGMM*-personalen, lågt ägarskap och begränsad absorptionskapacitet hos *DGMM* så ger projektet inte förväntade resultat och implementeringen har saktat av.

Sida behåller beredskap för eventuellt ytterligare engagemang med statliga aktörer i mindre politiserade frågor som ändå kan bidra till att upprätthålla kapacitet för reformer längre fram. Även den kommunala förvaltningen kan vara relevant. Vikten av att fortsätta engagera, påverka och utbilda tjänstemän på alla nivåer är något som både belystes och efterfrågades av våra partners vid vårt senaste partnernöte för civilsamhällesorganisationer.³⁰

Det skall också framhållas att flera av våra FN-ledda insatser som exemplifieras under andra avsnitt i denna rapport inkluderar samarbeten med ministerier och myndigheter, såsom tex med *Ministry of Family, Labour and Social Services*, Justitieministeriet och den nationella arbetsförmedlingen; *ISKUR*. *UN Women's* Sida-finansierade arbete för jämställdhet i politiskt ledarskap involverar också parlamentets sekretariat liksom dess s.k. *Equal opportunities committee (KEFEK)* och flera kommuner, inklusive Ankaras storkommun.³¹

Mål 2: Ett mer effektivt rättsväsende som i högre utsträckning garanterar rätten till en rättvis rättegång i enlighet med europeisk standard

Strategimål

EU:s Turkiet-rapport 2019 pekar på en allvarlig tillbakagång för rättsstatens principer och att det politiska trycket på domare och åklagare fortsätter liksom för omplaceringar av ett stort antal domare och åklagare mot deras vilja. Detta fortsätter att ha en negativ inverkan på rättsväsendets oberoende och effektivitet samt riskerar orsaka omfattande självcensur.³²

Efter det att tusentals domare och åklagare avskedades så har 4 680 nya kandidatdomare och åklagare utsetts till rättsliga och administrativa funktioner. Ett betydande antal av de nu verksamma domarna och åklagarna har en erfarenhet på tre år eller mindre. Den icke-transparenta urvalsprocessen, kort

²⁹ Migrationsverket *Quality assurance support to DGMM*, insatsnummer: 55020324

³⁰ Åsikt som framfördes vid vårt partnernöte i Istanbul 11/2 2020 (sammanfattande rapport under framtagande)

³¹ *UN Women Gender Equality in Political Leadership*, insatsnummer: 55020160

³² Europeiska Kommissionen arbetsdokument, Framstegsrapport Turkiet 2019 sida 6

utbildnings- och antagningsprocess där det tidigare kravet på två års utbildning har slopats, har väckt oro gällande kompetens och beslut som fattats av dessa nyutnämnda domare.³³

Det är för tidigt att säga hur relevant och effektiv den nya reformstrategin som Justitieministeriet publicerade i maj 2019 för rättssektorn kan komma att bli.³⁴ Även om strategin tar upp viktiga frågor så hanteras inte mänskliga rättigheter och rättsstatsprinciper på ett tillfredsställande sätt. Reformstrategin kommer till korta med de mest trängande frågorna³⁵ som till exempel behovet av att reformera Rådet för domare och åklagare, upphävande av lag 7145 som medger godtyckliga uppsägningar av domare och åklagare; och införandet av en transparent och rättvis process för urval och utnämning av domare och åklagare.³⁶

Som en del av strategin överlämnades ett antal ändringsförslag gällande 15 olika lagar till parlamentet den 30 september 2019. Men ändringsförslagen reflekterar inte regeringens uttalade mål för reformstrategin: "att främja och utöka rättigheter och friheter". Ytterligare förslag till lagändringar förväntas presenteras i parlamentet i början av 2020 under ett andra s.k. "reformpaket".³⁷

Portfölj

Portföljen är relevant dels för att den är begränsad i linje med halvtidsöversynens rekommendationer men också för att den aktuella insatsen, en andra fas av UNDP:s rättshjälpsprojekt fungerar väl och förväntas uppnå resultat i linje med sina mål.³⁸ Insatsen fokuserar på att förbättra juristers kapacitet och kunskap om utsatta personer (särskilt våldsutsatta kvinnor) samt att inrätta ett våldsförebyggande center för tillhandahållande av juridisk rådgivning och därtill även att företräda offer för könsrelaterat våld. Justitieministeriet och Juristförbundet, som båda är involverade i projektet, har nyligen diskuterat att tillhandahålla jurister också till de våldsförebyggande center som inrättats av *Ministry of Family, Labour and Social Services*. Insatsen bedöms ha bidragit till denna utveckling. Den föregående fasen av projektet hade ett starkt ägarskap bland alla parter vilket under 2019 bidrog till en ökning av rättshjälpsstödet samt att rekommendationer om rättshjälp inkluderades i reformstrategin för rättssektorn (se ovan).³⁹

³³ Europeiska Kommissionen arbetsdokument, Framstegsrapport Turkiet 2019 sida 26

³⁴ *Republic of Turkey Ministry of Justice, Judicial Reform Strategy*, publicerad maj 2019, http://www.sgb.adalet.gov.tr/ekler/pdf/YRS_ENG.pdf

³⁵ T24 artikel publicerad 7/6-2019, <https://t24.com.tr/yazarlar/riza-turmen/yargi-reformu,22749>

³⁶ *International Commission of Jurists och IHOP rapport publicerad november 2019, Judicial Reform Strategy on judicial independence*, <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2019/11/Turkey-Justice-Reform-Strat-Advocacy-Analysis-brief-2019-ENG.pdf>

³⁷ *Amnesty International uttalande 08/10-2019 Turkey "Judicial reform" package is a lost opportunity to address deep flaws in the justice system* <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR4411612019ENGLISH.PDF>

³⁸ UNDP *Legal Aid Practices 2019-2022*, insatsnummer: 12308

³⁹ UNDP *Support to the Improvement of Legal Aid Practices for Access to Justice for All in Turkey*, insatsnummer: 55020276, och UNDP *Legal Aid Practices 2019-2022*, insatsnummer: 12308

Mål 3: Minskat könsrelaterat våld

Strategimål

Situationen vad gäller könsrelaterat våld är fortsatt bekymmersam. Enligt det Sida-finansierade oberoende nyhetsmediet *Bianet*⁴⁰ mördade män minst 328 kvinnor och 15 barn 2019, 51 kvinnor våldtogs, 712 kvinnor tvingades till sexarbete, 232 kvinnor trakasserades och 279 barn misshandlades. Minst 134 kvinnors dödsfall rapporterades i pressen som ”misstänkta” under 2019.⁴¹ Det har skett många förbättringar av den turkiska lagstiftningen under de senaste två decennierna vad gäller könsrelaterat våld men genomslaget är begränsat så dessa sällan implementeras fullt ut. Enligt EU:s framstegsrapport 2019 har regeringen vidtagit vissa positiva åtgärder för att förbättra jämställdheten mellan könen, vilket framgår av handlingsplanerna för utbildning, sysselsättning och för könsrelaterat våld. Dessa handlingsplaner har dock återigen inte genomförts fullt ut och det finns ingen systematisk uppföljning av dem. Det saknas ett starkt politiskt engagemang för jämställdhet samtidigt som stereotypa åsikter om könsroller, inklusive i skolböcker och i media, fortsätter att spridas i det turkiska samhället vilket bidrar till en bestående låg status för kvinnor och därmed ett slags implicit tyst tolerans av våld mot kvinnor.⁴²

I sin senaste Turkietrappport skriver Europarådets expertgrupp GREVIO att de välkomnar myndigheternas omfattande insatser för att förbättra datainsamling, eftersom otillgängligheten av rättsliga uppgifter om utredningar, åtal och domar gör det svårt att bevaka genomförandet av lagar mot könsrelaterat våld.⁴³

Diskussioner om att begränsa rätten till underhåll efter skilsmässa började egentligen redan 2018 men blev alltmer påtaglig under 2019, delvis pådriven av regeringens diskurs mot jämställdhet men också genom vissa, regeringen närstående, civilsamhällsgrupper och media.⁴⁴

Portfölj

Portföljen är mycket relevant och svarar väl gentemot det uppsatta målet och de utmaningar som finns inom området. Den innehåller en bra blandning av olika partners som alla bidrar med sina specifika perspektiv och ansatser.

⁴⁰ *Bianet Support to Independent Media*, insatsnummer: 12790

⁴¹ *Bianet* artikel publicerad 9/1-2020 <http://bianet.org/english/male-violence/218303-men-kill-23-women-in-december>

⁴² Europeiska Kommissionen arbetsdokument, Framstegsrapport Turkiet 2019, sida 37

⁴³ Europarådets *Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO)* rapport publicerad 15 oktober 2018 (*Baseline*) *Evaluation Report on legislative and other measures giving effect to the provisions of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention) TURKEY* <https://rm.coe.int/eng-grevio-report-turquie/16808e5283> sida 7

⁴⁴ *Women for Women's Human Rights*, insatsnummer: 11167 rapport publicerad 31/1-2020 *Annual Report for Reporting Period: January 1, 2019 - December 31, 2019*, UM2018/01881/ANKA sida 25

Kvinnoorganisationen *KAMER*⁴⁵ arbetar t ex i 20 provinser i sydöstra och östra Anatolien. Den genomför aktiviteter i utsatta stadsdelar för att höja medvetenheten om könsrelaterat våld (2019 nådde de 50 057 kvinnor⁴⁶). De erbjuder stöd till offer för könsrelaterat våld och agerar länk mellan offer och våldsförebyggande center. *KAMER*:s arbete har varit avgörande för att nå ut till syriska offer i Turkiet. Långt framskriden dialog pågår med *Purple Roof Foundation*⁴⁷ för att utöka stöd till skyddat boende för kvinnor och utöva påtryckningar så att kommuner tar ansvar för tillgång till skyddade boenden.

Det nära sambandet mellan barnäktenskap och könsrelaterat våld är fokus i ett gemensamt FN-program⁴⁸ som i dialog med *Ministry of Family, Labour and Social Services* tar fram och gör tillgängligt landsomfattande information om barn-, tidiga och påtvingade äktenskap. På grund av svårigheter med att få fram data producerade man istället ett antal tematiska studier. Programmet har inte lyckats etablera något särskilt starkt nationellt ägarskap och har stött på problem i sitt påverkansarbete. Däremot har det framgångsrikt lyckats utbilda 2 393 yrkesmän/kvinnor och 425 civilsamhällesrepresentanter om att förebygga och hantera barn- och tidiga och påtvingade äktenskap och skapat viktiga allianser för att ta arbetet vidare.⁴⁹

Bianet publicerar en månatlig och årlig sammanställning av femicidantal, insamlade från lokala och nationella medier samt från kvinno-, och hbtqi-organisationer.⁵⁰ Dessa sammanställningar används ofta som referens av aktivister, forskare, och av mainstream-, och oppositionsmedier då någon tillgänglig officiell statistik inte existerar.⁵¹

Kaos GL arbetar för att sexuell läggning, könsidentitet och intersexstatus inkluderas i lagstiftning mot diskriminering samt inom hatbrottslagstiftningen.⁵²

Sida fortsatte under 2019 att verka för att fler partners inkluderar män och pojkar i sitt jämställdhetsarbete. Det FN-gemensamma programmet mot barn-, tidiga och påtvingade äktenskap gör t ex så liksom även vår nya partner *ACEV* som stödjer mäns positiva faderskapsroll som ett led i att stärka jämställdheten.⁵³ *Women for Women's Human Rights* har, delvis till följd av rekommendationer i en resultatstudie börjat att även inkludera i sitt arbete.⁵⁴

⁴⁵ *KAMER, An opportunity for every woman* 2017-2020 insatsnummer:10487

⁴⁶ *KAMER, An opportunity for every woman* 2017-2020 insatsnummer: 10487, information i epost 13/2-2020 Klaradianummer: UM2017/33697/ANKA/79

⁴⁷ *Purple Roof Women's Shelter Foundation*, insatsnummer:11669

⁴⁸ *UNJP for the Prevention of Child, Early and Forced Marriage in Turkey* 2018-2020, insatsnummer: 11712

⁴⁹ *UNJP for the Prevention of Child, Early and Forced Marriage in Turkey* 2018-2020 insatsnummer: 11712 *Annual Report 2018* (senaste rapporten), Klaradianummer: UM2017/40057/ANKA/32

⁵⁰ *Bianet Support to Independent Media*, insatsnummer: 12790

⁵¹ *Bianet* artikel publicerad 9/1-2020; <http://bianet.org/english/male-violence/218303-men-kill-23-women-in-december>

⁵² *Kaos GL The Rainbow Project* 2017-2020 insatsnummer: 10337

⁵³ *ACEV Involved Fatherhood by Transforming Masculinities* insatsnummer: 13624

⁵⁴ *Women for Women's Human Rights*, insatsnummer: 11167, Arbetsplan och budget 2020 Klaradianummer: UM2018/01881/ANKA/39 samt resultatstudie, Klaradianummer UM2018/01881/ANKA/44

3.2 Stärkt demokrati, ökad respekt för mänskliga rättigheter och en mer utvecklad rättsstat med fokus på ökad åtnjutning av mänskliga rättigheter och stärkta möjligheter att utöva ett demokratiskt inflytande

Mål 4: Ett mer pluralistiskt civilsamhälle med stärkt folklig förankring som främjar demokratisk ansvarsutkrävning

Strategimål

Organisationen *Civicus* bedömer Turkiets medborgerliga utrymme som ”repressive”⁵⁵ och EU:s framstegsrapport 2019 beskriver ett krympt utrymme för civilsamhällesorganisationer, särskilt för dem som arbetar med grundläggande fri-, och rättigheter. Oberoende civilsamhällesorganisationer stigmatiseras i det offentliga rummet och baktalas i media.⁵⁶ Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) har definierat några centrala drag i detta krympande utrymme; kontroll och tryck genom finansiella revisioner, godtycklighet, fragmentering, isolering och polarisering.⁵⁷ Demonstrationsförbud och förbud av andra typer av sammankomster används återkommande. Påföljder utdöms allt oftare för deltagande i evenemang utan tillstånd och har haft en begränsande effekt på mötes- och föreningsfriheten. Hbtqi-aktiviteter och Prideparader har förbjudits eller stoppats av polisen i flera provinser, bland dem Ankara och Istanbul. Hbtqi-aktiviteter kan endast äga rum informellt, bakom stängda dörrar vilket undergrävt synligheten av hbtqi-grupper.⁵⁸ En positiv utveckling är att en av Ankaras förvaltningsdomstolar upphävde det förbud som Ankaras Governorat hade ålagt all hbtqi-event.⁵⁹

Det finns fortfarande ingen mer omfattande regeringsstrategi för samarbete med civilsamhället och ingen transparent mekanism för offentlig finansiering. Civilsamhällesorganisationer som står regeringen nära har fått en allt synligare roll och allt större företrädesmöjligheter.⁶⁰

Portfölj

Portföljen är mycket relevant och svarar väl gentemot det uppsatta målet och de svåra utmaningar som finns inom området. Våra partners arbetar med ett brett spektrum av frågor relaterade till fri- och rättigheter, ett stärkt civilsamhälle och demokratiskt ansvarsutkrävande och de har överlag starka band till de grupper de företräder och arbetar med.

⁵⁵ *Civicus* <https://monitor.civicus.org/country/turkey/> senast uppdaterad 5/2-2020, besökt 14/2-2020

⁵⁶ Europeiska Kommissionen arbetsdokument, Framstegsrapport Turkiet 2019 sida 15, 28

⁵⁷ EBA rapport publicerad 2018 *Swedish Aid in the Era of Shrinking Space – the Case of Turkey* <https://eba.se/rapporter/swedish-aid-in-the-era-of-shrinking-democratic-space-the-case-of-turkey/8657/> sida 9

⁵⁸ Europeiska Kommissionen arbetsdokument, Framstegsrapport Turkiet 2019 sida 38

⁵⁹ *Bianet* artikel publicerad 30/5-2019; <http://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/208972-kaos-gl-den-ankara-daki-lgbti-eylem-yasaklarina-dair-bilgilendirme> observera; regeringen utnämner guvernören och de representerar sedan regeringen lokalt

⁶⁰ Europeiska Kommissionen arbetsdokument, Framstegsrapport Turkiet 2019 page 15, 16

Sveriges stöd inom detta målområde genomförs delvis av Generalkonsulatet i Istanbul (GK), som ger mindre bidrag (i genomsnitt 300 000 SEK, i upp till 12 månader) till främst lokala civilsamhällesorganisationer. Under 2019 fick GK ett ökat antal ansökningar, 105 stycken, vilket resulterade i 21 samarbetsprojekt. Det huvudsakliga aggregerade resultatet var civilsamhällesorganisationers överlevnad i en tid av ökat politiskt och ekonomiskt tryck.

I ansökningarna beskrivs polarisering på alla samhällsnivåer som en utmaning vilket fått GK att välja samarbeten som bidrar till ett mer enat och demokratiskt samhälle. *Anadolu Kultur*⁶¹ driver till exempel ett utbildningsprogram för unga politiker och civilsamhällesrepresentanter om demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och europeiska normer och institutioner. Målet är att överbrygga politisk polarisering genom att skapa nätverk och kommunikation över de ideologiska klyftorna. Denna unika plattform har möjliggjort dialog och samarbete mellan företrädare för till exempel det politiska partiet HDP och ultranationalister vilka har få andra kontaktområden.

Polariseringen mellan olika kvinnogrupper bedömdes hindra effektiviteten och resultaten av ansträngningarna för att nå ökad jämställdhet. Organisationen *HAVLE*⁶², startade som ett initiativ, men har med GK:s stöd blivit en registrerad organisation inriktad på att övervinna ideologiska skillnader och lyfta fram feminismen i Turkiet, samtidigt som de fokuserar på muslimska feministiska kvinnor. Samarbetet är ett led i GKs ambition att nå ut till fler målgrupper.

GK gav stöd till nyetablerade *Association for Freedom of Expression (IFÖD)*⁶³ som ger juridiskt stöd till de akademiker som anklagades för att stödja terrorism efter att ha undertecknat en framställan om fred och slut på konflikten i sydöstra Turkiet. En majoritet av de anklagade är nu frikända något GK bedömer att *IFÖD* har bidragit till.

Det Sida-stödda nätverket *Checks and Balances Network (CBN)*⁶⁴ samlar drygt 300 icke-statliga organisationer från olika regioner i landet, med skilda politiska åsikter och bakgrund. *CBN*:s projekt "*Enabling Effective Citizen Participation*" analyserade och diskuterade de senaste lagförslagsutkasten, skapade tillfällen för dialog och samarbete mellan NGO:s och offentliga myndigheter/institutioner och främjade demokratiska värderingar genom att verka för principer om transparens och ansvarsutkrävande inom det politiska beslutsfattandet.⁶⁵ Nätverket håller möten på olika platser runt om i hela Turkiet.

⁶¹ *Anadolu Kultur European School of Politics*, UM2019/05304/ISTA

⁶² *HAVLE Reçel Blog feminist muslim women*, UM2019/09069/ISTA

⁶³ *IFÖD Academicians for Peace*, UM2019/22943/ISTA

⁶⁴ *Checks and balances network project*, insatsnummer: 11101

⁶⁵ *Checks and balances network project*, insatsnummer: 11101, *Annual Progress Rreport Jan-Jul 2019* sida 4-9, Klaradianummer: UM2017/39884/ANKA/52s

Mål 5: Att Turkiet i högre utsträckning uppfyller internationella och nationella åtaganden om mänskliga rättigheter, jämställdhet (inklusive EU:s strategi för jämställdhet) och icke-diskriminering

Strategimål

Den oroande utvecklingen när det gäller mänskliga rättigheter och jämställdhet fortsätter. Det sker en tillbakagång inom yttrandefrihet, mötesfrihet, föreningsfrihet, processuella rättigheter och skydd av äganderätt.⁶⁶ Enligt Reportrar utan gränsers *World Press Freedom Index* 2019 rankas Turkiet 157:e bland 180 länder.⁶⁷ Vid förra årets slut var 119 journalister och mediearbetare i förvar inför rättegång eller i fängelse efter en dom.⁶⁸ Internetfriheten är fortsatt starkt begränsad med sidor som blockeras och raderas utan domstolsbeslut.⁶⁹ Regler som kräver att leverantörer av online-innehåll söker sändningslicenser trädde i kraft under 2019, vilket möjligen lett till ökad censur och reglerat innehållet på lokala streaming- och nyhetswebbplatser. *Freedom House* bedömer Turkiets internetfrihet som "inte fri" och rankar landet till 34:e plats.⁷⁰

I det s.k. rättsstats-indexet (*World Justice Project*) rankas Turkiet på 122:e plats vad gäller grundläggande rättigheter och på 96:e plats vad gäller ordning och säkerhet.⁷¹ Tortyr och kränkningar av mänskliga rättigheter fortsätter att vara ett problem och Turkiet uppfyller inte FN:s Istanbul-protokoll eller artikel 14 i FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.⁷² Hatbrottslagstiftningen överensstämmer inte med internationell standard och principen om icke-diskriminering är inte tillräckligt skyddad i lagen eller verkställd fullt ut i praktiken.⁷³

En oroande utveckling, observerad i media, och från diskussioner med oroliga partners, är att vissa byråkrater och höga representanter för regeringen nu mer aktivt förespråkar att Turkiet ska dra tillbaka sin underskrift från Istanbulkonventionen och från CEDAW under förevändning att de är "emot familjen". Nationella handlingsplaner för jämställdhet och för UNSCR 1325 har ännu inte tagits fram. En positiv utveckling 2019 inom detta område är att *Ministry of Family, Labour and Social Services* godkände en samordningsplan för bekämpning av våld mot kvinnor (2020–2021).⁷⁴

I februari 2019 bjöd avdelningen för mänskliga rättigheter vid Justitieministeriet in människorättsorganisationer och professionella nätverk till en workshop på temat "Utarbetande av en

⁶⁶ Europeiska Kommissionen arbetsdokument, Framstegsrapport Turkiet 2019 sida 28

⁶⁷ *Reporters Without Borders' 2019 World Press Freedom Index* <https://rsf.org/en/ranking/2019#>

⁶⁸ *Human Rights Watch*, rapport 2020 *Turkey; Events of 2019*, <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/turkey#803bf5>

⁶⁹ Europeiska Kommissionen arbetsdokument, Framstegsrapport Turkiet 2019 sida 32

⁷⁰ *Freedom House 2019 assessment of Turkey*; <https://www.freedomofthenet.org/country/turkey/freedom-on-the-net/2019>

⁷¹ *World Justice Project's 2018-19 Rule of Law Index*, <http://data.worldjusticeproject.org/#/groups/TUR>

⁷² *HRFT Rehabilitation of Torture Survivors 2020-2023*, insatsnummer: 12946, Strategic Plan 2020 – 2024 Klaradidnummer: UM2019/09435/ANKA/1 sida 11

⁷³ Europeiska Kommissionen arbetsdokument, Framstegsrapport Turkiet 2019 page 37

⁷⁴ *Kadina yönelik siddetle mücadele koordinasyon planı 2020-2021*, <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/33061/koordinasyon-planı-v13-1.pdf>, 2019.

ny handlingsplan för mänskliga rättigheter”⁷⁵ och den 9 december tillkännagav samma avdelning ett samarbete med Europarådet för att stödja genomförandet av handlingsplanen för mänskliga rättigheter i Turkiet, med fokus på rätten till frihet och säkerhet, rättvisa förfaranden och yttrandefrihet.⁷⁶

Portfölj

Portföljen är mycket relevant och svarar väl gentemot det uppsatta målet och de utmaningar som finns inom området. Under 2019 har Sida-stödda MR-organisationer och medier fortsatt sin verksamhet trots stora hinder. Där det har behövts de senaste åren har insatsernas aktiviteter och förväntade resultat anpassats som svar på förändrade antaganden om den politiska kontexten och EU-närmandets minskade genomslag. Sedan oktober 2018 är civilsamhällesorganisationer uteslagna från samrådsprocesser vid parlamentets utskott.⁷⁷ Partners informerar oss om att deras påverkansarbete, i nuläget, inte är effektivt i att få regeringen att uppfylla sina internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Men när Turkiet i januari 2020 var föremål för en *Universal Periodic Review (UPR)*, skickade flera av Sidas partners in rapporter som fick genomslag i rekommendationer som gavs till Turkiet.⁷⁸

*Kaos GL*⁷⁹, en av partnerna som bidrog till UPR-processen, fortsätter sitt arbete med en digital databas för kränkningar av mänskliga rättigheter. *Kaos GL* är part i ett pågående rättsfall kring förbud mot hbtqi-sammankomster i Ankara och följer även upp andra fall av sådana förbud. Vår partner *Bianet*⁸⁰ följer upp och publicerar om situationen för inlåsta journalister. Organisationen ger journalistutbildningar i rättighetsbaserade tillvägagångssätt, i genderkänslig rapportering och i miljöfrågor. Deras online-plattform fungerar som en oberoende nyhetsbyrå och är en viktig röst i ett medielandskap som domineras av regeringsvänliga nyhetsbyråer.

Sex av de sju kommunerna som Raoul Wallenberg-institutet (RWI) arbetade med i det projekt vi stödjer, har gjort åtaganden för att bli vad RWI kallar *Human Rights City* efter internationell modell.⁸¹ En kommun har också skapat en särskild enhet för mänskliga rättigheter samt två råd för äldre frågor och ett för barn.⁸² 2019 tillhandahöll *Human Rights Foundation of Turkey (HRFT)*⁸³ 87 tortyröverlevare med kriminaltekniska medicinska rapporter som dokumenterade tortyr och som kan användes i rättsprocesser. 904 överlevande fick behandling och stöd, en ökning med 200 från året

⁷⁵ *Human Rights Association*, pressmeddelande 6/3-2019; <https://ihd.org.tr/en/report-on-the-new-human-rights-action-plan/>, T24 artikel publicerad 22/12-2019, <https://t24.com.tr/haber/insan-haklari-orgutlerinden-adalet-bakanligi-nin-insan-haklari-calistayina-veto,853194>

⁷⁶ Europarådet; <https://www.coe.int/en/web/national-implementation/turkey-hf-ii-supporting-the-implementation-and-reporting-on-the-action-plan-on-human-rights-in-turkey>

⁷⁷ Europeiska Kommissionen arbetsdokument, Framstegsrapport Turkiet 2019 sida 4

⁷⁸ Som tex i Sveriges deklaration i UPR 35:e sessionen 31/1-2020; <https://www.swedenabroad.se/sv/utlandsmyndigheter/fn-gen%C3%A8ve/aktuellt/statements/statement-by-sweden-in-the-interactive-dialogue-on-turkey/>

⁷⁹ *Kaos GL, The Rainbow Project 2017-2020*, insatsnummer: 10337

⁸⁰ *Bianet, Support to Independent Media*, insatsnummer: 12790

⁸¹ RWI; *Capacity Development within Human Rights*, insatsnummer: 12964

⁸² RWI mötesanteckningar årsmöte 7/2-2020 Klaradianummer: UM2019/25720/ANKA/16

⁸³ *HRFT; Rehabilitation of Torture Survivors*, insatsnummer: 12946

innan. *HRFT* ger också juridiskt stöd till offer för tortyr och grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna.⁸⁴ Sida har inledde under 2019 på nytt ett samarbete med Europarådet för att stärka kapaciteten, oberoendet och effektiviteten hos de civila övervakningsnämnderna av fängelser.⁸⁵

Mål 6: Kvinnor och män har i högre utsträckning samma makt att forma samhället och sina egna liv

Strategimål

Jämställdheten har minskat i Turkiet under strategiperioden och 2020 hamnar Turkiet på plats 130 av 153 i det s.k. *Gender Gap Index*.⁸⁶ Brist på tillgång på samhällstjänster som barnomsorg, vård av äldre och sjuka fortsätter att hindra kvinnors sysselsättning. Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är i dagsläget ungefär hälften av mäns.⁸⁷ Bara 3% av de borgmästare som valdes i lokalvalet 2019 var kvinnor.⁸⁸

Främjandet av stereotypa könsroller i kombination med det krympande utrymmet för CSO:s har gjort det allt svårare att arbeta med kvinnors rättigheter och jämlikhet. Begränsandet av mötesfriheten fortsatte och 2019 förbjöd Istanbul Governoratet det planerade kvinnodagseventet, liksom även marschen på Internationella dagen för eliminering av våld mot kvinnor. Båda händelserna slutade i konfrontation med polis.⁸⁹

Anti-genderrörelser som hävdar att "genderidologin" förstör familje-, och religiösa värderingar har fått spridning i Turkiet. Dessa röster vill se en revidering av lag nr: 6284 som ska förebygga våld mot kvinnor, de vill begränsa kvinnors rätt till underhåll och att Turkiet drar sig ur Istanbulkonventionen. Rådet för högre utbildning tog under 2019 bort "jämställdhet mellan könen" från sina policys, Utbildningsministeriet avslutade sina jämställdhetsprojekt och konceptet jämställdhet mellan kvinnor och män, förekommer inte i den elfte utvecklingsplanen som ratificerades i juli 2019.⁹⁰ Kommuner förefaller dock vara nya inträdespunkter för kvinnoorganisationers samarbeten.

⁸⁴ Information epost från *HRFT* till Sida, 7/2-2020 samt information förmedlad i möte med *HRFT* den 31/1-2020.

⁸⁵ Europarådet, *Enhancing Effectiveness of Civil Monitoring Boards with European Standards*, insatsnummer:13304

⁸⁶ *World Economic Forum* rapport publicerad 16/12-2019 *The Global Gender Gap Report 2020* http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf

⁸⁷ Turkstat, Arbetsmarknadsstatistik, publicerad September 2019, besökt 16/12-2019, <http://www.turkstat.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30688>

⁸⁸ *Kader* rapport publicerad 28/1-2020, 2019 *Yerel Seçimlerine Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Perspektifinden Bakmak* <http://ka-der.org.tr/2019-yerel-secimlerine-toplumsal-cinsiyet-esitligi-perspektifinden-bakmak-isimli-arastirma-raporumuz-yayinda/> sida 14

⁸⁹ *Women for Women's Human Rights*, insatsnummer: 11167, rapport publicerad 31/1-2020 *WWHR Annual Report for Reporting Period: January 1, 2019 - December 31, 2019*, Klaradnummer: UM2018/01881/ANKA sida 39

⁹⁰ *Women for Women's Human Rights*, insatsnummer: 11167, rapport publicerad 31/1-2020 *WWHR Annual Report for Reporting Period: January 1, 2019 - December 31, 2019*, Klaradnummer: UM2018/01881/ANKA sida 39

Portfölj

Portföljen är fortfarande mycket relevant för strategin och Sida räknar med att fortsätta med flertalet pågående insatser. Det senaste året är projekten dessutom mer ”on track” igen jämfört med året innan då partners har tagit in den nya kontexten och anpassat sig till den förändrade kontexten. *Kader*⁹¹ arbetar med kvinnors politiska empowerment och *Women for Women's Human Rights (WWHR)*⁹² för att stärka kvinnor i sina egna liv, i familj och i samhälle i stort. *WWHR* visar i sin resultatstudie från 2019 att 91% av deras deltagare tyckte att programmet hade hjälpt dem att bli mer självsäkra, 76% som tidigare varit i våldsamma förhållanden, så att de inte längre var i en våldsam relation. Utnämningen av statliga förvaltare i många regioner har dock underminerat *WWHR*:s program då de förlorat genomförandeparters och andra viktiga kanaler för att nå ut.⁹³

ILO strävar efter att stärka kvinnor på arbetsmarknaden, särskilt genom implementeringen av den nationella handlingsplanen för kvinnors sysselsättning, som är ett krav enligt *CEDAW*.⁹⁴ Erfarenheterna från *UN Womens* arbete visar på svårigheterna med att arbeta med statliga eller andra offentliga institutioner, och i det här specifika fallet med parlamentets s.k. ”*Equal Opportunities Committee (KEFEK)*”.⁹⁵ *UN Women* har nu omarbetat outputs till att vara mindre beroende av *KEFEK* och genomförde under 2019 istället fler aktiviteter med andra aktörer (inklusive kommuner kring jämställt budgetarbete), utbildade kvinnliga kandidater inför kommunvalen och genomförde många externa events kring jämställdhet (t ex med Ankaras storkommun), inte sällan med ambassadens medverkan.

4 Implikationer för innevarande strategiperiod

Sida kommer under nuvarande reformstrategins sista år att fortsätta stödja och fördjupa partnerskapet med våra nuvarande samarbetsorganisationer samt att inleda ett par nya samarbeten med civilsamhällesorganisationer. Planerade nya insatser ska stärka förutsättningar för ökad respekt för mänskliga rättigheter med fokus på yttrandefrihet och könsrelaterat våld. Möjligheter till positiv påverkan på polarisering skall tas tillvara i pågående insatser och under 2020 kommer en insats att särskilt utveckla metoder för individer och organisationer som vill bidra till att motverka polarisering, testa den för att se om den fungerar och kan skalas upp och/eller anpassas till andra kontexter.

Generalkonsulatet kommer att fortsätta att följa utvecklingen bland gräsrotsorganisationer samt försöka nå ut till ett större antal grupper och organisationer utanför Istanbul och Ankara för att kunna stödja aktörer med förmåga att representera pluralismen i samhället.

Det politiska och moraliska stöd som Sverige genom både ambassaden och generalkonsulatet ger fristående rättighetsbaserade civilsamhällesorganisationer, bl. a genom att sammankalla möten och ta

⁹¹ *KADER Women for Democracy 2019-2021* insatsnummer:12363

⁹² *Women for Women's Human Rights 2018-2022* insatsnummer: 11167

⁹³ *Women for Women's Human Rights*, insatsnummer: 11167, rapport publicerad 31/1-2020 *Annual Report for Reporting Period: January-December 2019* Klaradnummer: UM2018/01881/ANKA sida 16

⁹⁴ *ILO More and Better Jobs for Women' Second Phase*, insatsnummer: 11748

⁹⁵ *UN Women Gender Equality in Political Leadership*, insatsnummer: 55020160

in synpunkter på situationen för enskilda organisationer liksom på civilsamhällets situation i stort, stärker våra civilsamhällespartners.

Sida bedömer att det är fortsatt relevant att, om än i begränsad omfattning, involvera tjänstemän på olika nivåer för att upprätthålla kapacitet i linje med ett EU-närmande. Vikten av att fortsätta engagera, utbilda och eventuellt påverka tjänstemän på ministerier och myndigheter, trots utmaningarna, har även lyfts fram och efterfrågats av våra civilsamhällespartners. Där tillräcklig politisk vilja och handlingsutrymme finns har kommun-nivån, som nämnts ovan, också lyfts fram av både civilsamhällesorganisationer och FN-partners som en relevant arena för att skydda och stärka det demokratiska utrymmet. EU utgör alltså en gemensam referensram för alla de aktörer i Turkiet som verkar för att landet åter ska stärka demokrati och mänskliga rättigheter. Även Europarådet bedömer vi som ett viktigt ankare och referens för att upprätthålla internationella normer för demokrati och mänskliga rättigheter i Turkiet. Under 2019 förnyade vi därför vårt samarbete och bidrar därmed till att organisationen upprätthåller kontaktytor och samarbete där relevant, främst inom justitieministeriet liksom med olika delar av rättssystemet.

Inför en ny reformstrategi kunde det också vara relevant att koppla fortsatt samarbete till Agenda 2030, ett ramverk med potential att samla utvecklingsaktörer med fokus på Turkiets egna utvecklingsutmaningar, liksom landets påverkan på regionala och globala sådana. Sida håller fast vid sitt tidigare framförda förslag att öppna för stöd inom miljö och klimat, vilket också skulle kunna innefatta partners inom det civilsamhället. Miljö och klimat har lyfts fram som en prioritering för stöd genom IPA 3 av turkiska regeringen. Flera av ambassadens kontakter bland utvecklingsaktörerna i Turkiet bekräftar även intresset på turkisk sida liksom möjligheter att göra ett meningsfullt bidrag i en avgörande fråga och övergripande svensk prioritering. En sådan breddad ansats, om än begränsad vad gäller budget och partners, skulle också ge Sverige breddade kontaktytor genom biståndet.

Den politiska utvecklingen i landet, relationen till EU, utvecklingen i närområdet liksom våra egna bilaterala relationer kan på olika sätt komma att påverka handlingsutrymmet för ett fortsatt reformsamarbete.

Annex 1: P6 Report for the financial year 2019

P6 Annex to Strategy Report 2019 for Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020

All data in report is per December 31, 2019. It is an annex to the Strategy Report submitted to the Ministry of Foreign Affairs.

Average Annual Strategy Amount 2019: 1 275 000 KSEK

Total Strategy Outcome 2019: 72 099 KSEK

Strategi	Stödområde	Mål	Utbetalat 2019
Strategy	Areas of Support	Objective	Outcome 2019 (KSEK)
Reform cooperation with Eastern Europe, the Western Balkans and Turkey 2014-2020	Total		72 099
	Turkey: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on strengthened public administration and judicial systems	Turkey: A public management with the administrative capacity to implement reforms to the EU integration process with emphasis on fundamental rights	2 167
		Turkey: A more efficient judiciary that more often guarantees the right to a fair trial, in accordance with European standards	5 000
		Turkey: Reduced gender-based violence	7 309
		Total	14 476
	Turkey: Strengthened democracy, greater respect for human rights and a more fully developed state under the rule of law focusing on increased enjoyment of human rights and greater opportunities to exercise democratic influence	Turkey: A more diverse civil society, with strong popular support, which promotes democratic accountability	6 646
		Turkey: Increased conformance to international and national commitments to human rights, gender equality (including the EU strategy for gender equality), and non-discrimination	30 572
		Turkey: Women and men are more often the same power to shape society and their own lives	20 406
		Total	57 624

Table 2. Total Strategy Amount and Disbursed Amount During the Strategy Period (KSEK)

Strategy is in its 6th year with total duration of 7 years.

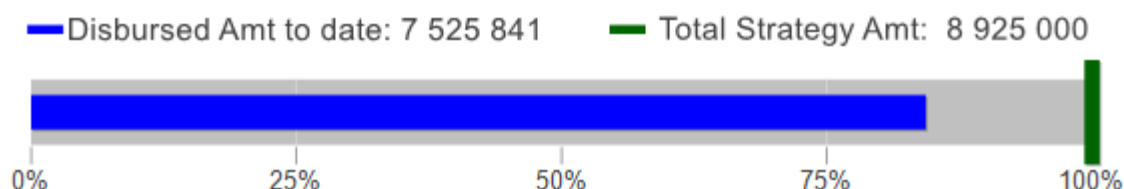
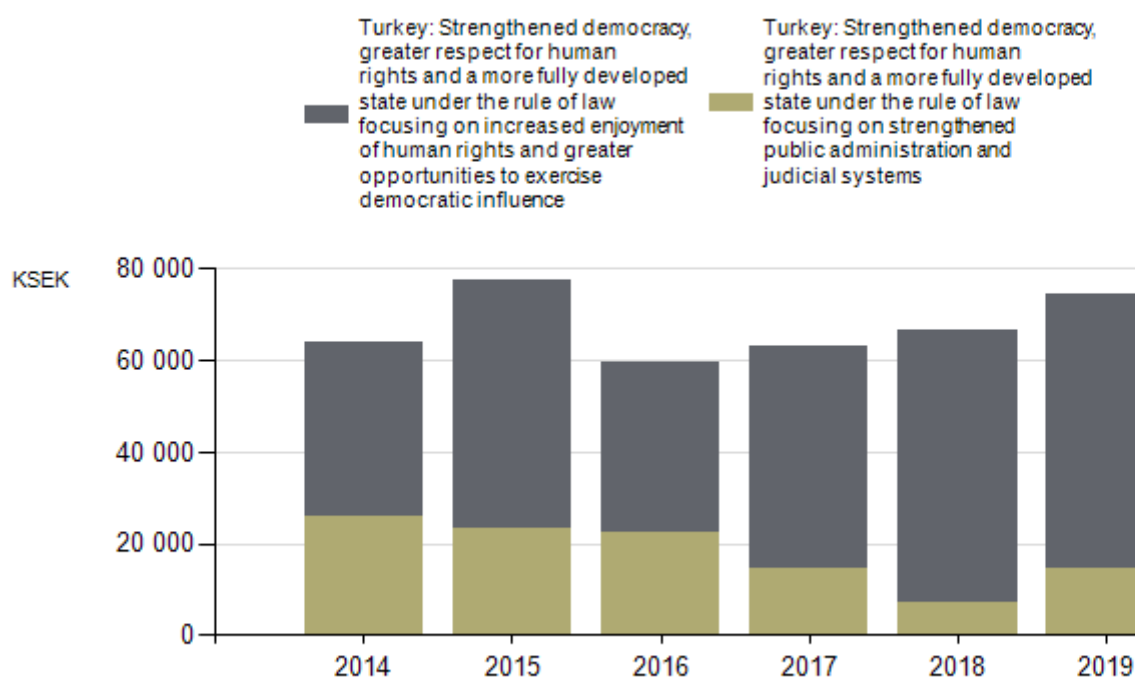

Table 3. Agreed Amounts per Area of Support for the Strategy Period

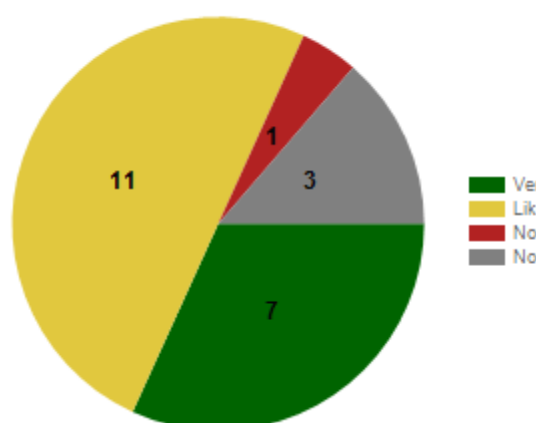
Information on area of support/objective in strategies was phased into Sida's systems starting 2012, but is incomplete up to 2015. This relates only to system generated data. Sidas contributions have always been assessed in relation to decided strategies incl. areas of support and objective (and previously areas and subareas). Correct information on division per area of support for 2015 and earlier is available in the previous strategy reports.

Table 4. Assessment of the Likelihood of Achieving the Contribution Objectives

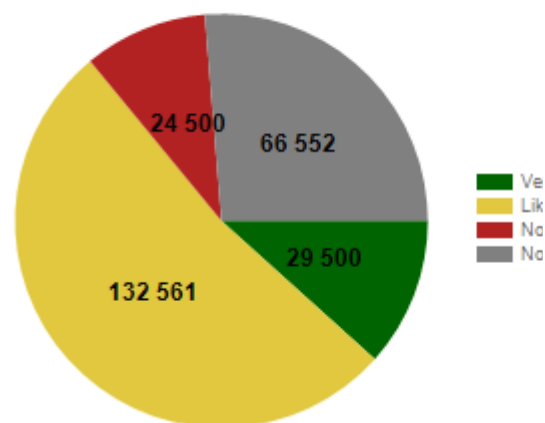
The two pie charts show the assessments of the likelihood of achieving the objectives of the contributions included in the strategy portfolio as per (4.1) contributions and (4.2) accumulated disbursed amount. The data is system-generated and aggregated based on the *Conclusion on Performance* (CoP) in Trac. In connection with the CoP, the question of the likelihood of achieving the contribution objective is answered according to a four-point scale, namely:

1. Very likely
2. Likely
3. Not likely
4. Not appraisable¹

4.1 As per Contribution

4.2 As per Accumulated Disbursed Amount

* Agreements newer than one year are assessed as "very likely" by default.

** Assessments made in Trac 6 have not been migrated since some questions in Trac 7.0 are new and have no equivalent in earlier versions of Trac. Therefore, the assessments made in Trac 6 are grey.

¹ Assessment "Not appraisable" is justified in cases when:

- There is not enough data to make an assessment (eg in difficult environments or late reports)
- The context of the contribution has changed significantly (eg natural disaster, coup d'état, extensive staff change of partner, corruption claim or similar.)
- The contribution itself has changed significantly (eg, the goal, scope, or timeframe of the contribution has been changed)

Table 5. Outcome on All Appropriations in the Selected Country/Region (incl. Country Allocation)

	Anslagspost	Utfall 2019 (KSEK)	Avtalad bemyndiganderam (KSEK)
ID03 Partner country ENG	Appropriation	Outcome 2019 (KSEK)	Agreed frame of Outstanding commitments (KSEK)
Turkey	101 Humanitära insatser (7 1:1.1)	44 361	0
	103 Stöd genom svenska organisationer i det civila samh (7 1:1.5)	1 020	0
	111 Mellanöstern och Nordafrika (7 1:1.17)	7 300	0
	113 Kapacitetsutveckling och Agenda 2030 (7 1:1.28)	1 114	1 886
	115 Reformsamarbete med Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet (7 1:1.23)	72 099	109 791
	31 Multilaterala och internationella organisationer och fonder	77 406	258 773
	33 Strategiskt inriktade bidrag	39	26
	Total	203 340	370 476

The first three digits is a Sida-internal code. The numbers in brackets after the title is the appropriation number in the Swedish state budget, for example (7 1:1.6) is expenditure area 7, appropriation area 1:1, appropriation 6 = Asia. Appropriations 30, 31 and 33 are managed by the MFA and administered by Sida.